

Dankuwel voorzitter,

Voor ons ligt de Begroting 2025-2028. Het College zegt op pagina 2 van de Begroting: “We willen dus blijven doen wat we hebben afgesproken, maar zullen op basis van onze financiële positie onze keuzes in gezamenlijkheid moeten bijstellen”.

U als College presenteert ons een begroting die, met de kanttekening dat er 5 miljoen euro van de bestemmingsreserve wordt ingezet, sluitend is voor 2025.

U presenteert ons eveneens een meerjarenbegroting die in de jaren 2026 en verder (diep)rood kleurt. Ieder jaar ca. 2,5 miljoen euro tekort. En die moeten we ‘ter kennisgeving’ aannemen. Als we dit spiegelen op uw eigen portemonnee, zou u dan het tekort ook ter kennisgeving aannemen, of zou u alle zeilen bijzetten om dit tekort tot een minimum te beperken of zelfs te voorkomen?

Wij hebben het begrip ‘ter kennisgeving’ eens opgezocht in de Van Dale. De definitie luidt: “Je neemt informatie simpelweg aan voor wat het is, zónder het inhoudelijk te bespreken of erover te oordelen”.

Resumé: u vraagt ons dus dit jaar om én 5 miljoen bestemmingsreserve in te zetten én te accepteren dat de meerjarenbegrotingen voor de jaren 2026, 2027 én 2028 met 2,5 miljoen euro negatief worden afgesloten.

Hoe kunt u dit als College nou met droge ogen doen en hoe verwacht u als College dat wij hier serieus (met u) het debat over aan gaan?

Sociaal Maas en Waal wil van Druten een groene, duurzame en vooruitstrevende gemeente maken waarin alle inwoners gelijke kansen krijgen.

Wij hebben de volgende speerpunten om dit te bereiken:

- het versterken van de participatie van inwoners bij te ontwikkelen beleid;
- het vergroten van de kansengelijkheid;
- het ruimhartig ondersteunen van mensen die leven in armoede;
- het voeren van vooruitstrevend klimaat- en energiebeleid;
- het vergroten van de biodiversiteit in onze gemeente;
- Én het beschermen en versterken van cultuur en onze historie.

Dit was onze inleiding van ons betoog over de Begroting in 2023.

Om het voorgaande te bereiken, zo zeiden we vorig jaar, is het van belang dat we financieel gezond zijn en dit in de toekomst ook blijven. Deze zinsnede is inmiddels treffender dan ooit, gezien de huidige financiële positie van onze gemeente zoals blijkt uit de huidige Begroting waarin we 5 miljoen euro gebruiken om exploitatietekorten af te dekken. Deze afdekking leidt tot een rigoureuze verlaging van onze algemene reserves; van 11,9 miljoen in 2025 naar 4,4 miljoen in 2028. Dit betekent het interen van 7,5 miljoen euro, ja u hoort het goed: zeveneneenhalf miljoen euro (!).

Dankzij een nieuwe maatregelen kunnen gemeenten vanaf 2024 een deel van hun reserves en overschotten inzetten voor het dekken van structurele lasten. Gemeenten bepalen zelf of ze hiervan gebruikmaken. En wat doet de gemeente Druten? Jawel hoor, we pakken 7,5 miljoen euro; zeveneneenhalf miljoen euro. Ik laat het even op u inwerken...

De financiële situatie van veel gemeenten in Nederland staat onder zware druk. Druten is daarin niet de enige gemeente. Oorzaken variëren van economische tegenslagen en stijgende kosten tot een afname van inkomsten vanuit het Rijk. Toch vindt het College, maar ook de coalitie, het van groot belang om vast te blijven houden aan haar verkiezingsbeloftes terwijl de financiële marges steeds krappere worden (sterker nog; ons 7,5 miljoen euro aan reserves kosten! Lees: ons spaargeld!). Wij kunnen niet begrijpen dat de coalitiepartijen de huidige situatie niet aangrijpen om duurzame en financieel verstandige keuzes te maken. Dit kunnen we niet overlaten aan de volgende generatie, we moeten nú actie ondernemen!

In dit betoog zal ik uiteenzetten waarom wij het als Sociaal Maas en Waal van belang vinden om de balans tussen kosten en uitgaven strakker te trekken en rigouze beslissingen te nemen in plaats van vast te houden aan verouderde plannen of tradities. Het behoud van de status quo kan namelijk niet alleen schadelijk zijn voor de financiële gezondheid van de gemeente, maar ook voor de kwaliteit van leven van de inwoners. Dit betoog zal de noodzaak van moedige keuzes en een koerswijziging in het beleid benadrukken. Dit ook met het oog op de financiële consequenties die we in het ravijnjaar 2026 voor onze kiezen krijgen en de gevolgen daarvan voor de periode daarna.

Dit doen we aan de hand van 5 denklijnen:

- 1) De urgentie van de financiële situatie
We hebben te maken met tekorten die zich snel opstapelen, zoals ook te zien is in de intering van 7,5 miljoen euro op onze spaargelden. Het

behouden van een vaste koers terwijl de wereld om ons heen verandert, is niet langer haalbaar. We moeten onze budgetten herzien en kritisch kijken naar welke projecten en diensten werkelijk waarde toevoegen. Dit proces is (deels) in gang gezet met het traject 'ombuigingen', echter ons inziens zijn de keuzes/resultaten hiervan niet rigoureus genoeg.

2) De kosten van inactiviteit

Door vast te houden aan verouderde plannen en projecten blijven we onnodig kosten maken. Het niet aanpassen aan de huidige realiteit resulteert in inefficiëntie, verspillingen van middelen en een afname van de kwaliteit van de dienstverlening. Ook hiervoor is het nodig om rigoureuze keuzes te maken en daarbij middelen te heralloceren naar essentiële diensten die direct bijdragen aan de levenskwaliteit van onze inwoners, zoals de diensten zorg, onderwijs en veiligheid. Zij vormen de ruggengraat van een gezonde en welvarende samenleving. We moeten keuzes maken op grond van wat écht nodig is, en wat we willen doen ter verfraaiing van onze gemeente. Zaken die vallen in laatstgenoemde categorie kunnen we wat ons betreft uitstellen; ik noem als voorbeeld de trailerhelling in Deest en het onderzoek naar de uitbreiding van het aantal camperplaatsen bij de Veerdam in Druten.

3) Vernieuwing en toekomstbestendigheid

Rigoureuze beslissingen nemen, biedt ons ook de kans om vernieuwende oplossingen te implementeren. Dit is het moment om ook te durven experimenteren met nieuwe benaderingen, welke variëren van digitale dienstverlening tot innovatieve samenwerkingsverbanden met lokale bedrijven en organisaties. Denk hierbij aan duurzame energieoplossingen (windmolens?) en bijvoorbeeld het opzetten van burgerpanels om directe feedback te krijgen op beleidsvoorstellen. Door vooruit te kijken en bestaande structuren te heroverwegen, kunnen we ons beter positioneren voor de toekomst en inspelen op de échte behoeften van onze inwoners.

4) Duidelijke communicatie en creëren van draagvlak

Natuurlijk zijn rigoureuze beslissingen niet zonder risico's en kunnen ze weerstand oproepen. Bijvoorbeeld hier vanavond al, tijdens deze bijeenkomst van de gemeenteraad. Het is daarom cruciaal om transparant te communiceren over de redenen achter deze keuzes. Onze inwoners moeten begrijpen dat deze beslissingen noodzakelijk

zijn voor de lange termijn levensvatbaarheid van de gemeente. Door inwoners actief te betrekken bij het proces en hen de kans te geven om mee te denken over nieuwe oplossingen, kan draagvlak worden gecreëerd. Aan deze methode van participatie hebben we de afgelopen maanden meermaals geproefd, onze inwoners hebben goede ideeën, maar dit vergt ook een goede voorbereiding vanuit ons, de gemeentelijke organisatie en een juiste communicatie/terugkoppeling van hetgeen we willen bereiken en bereikt hebben. Focuspunt dus!

We hebben de verantwoordelijkheid om onze inwoners te beschermen en te voorzien van de diensten die ze nodig hebben. Dit kan alleen als er bereidheid is om rigoureuze keuzes te maken. Het stellen van prioriteiten, het herzien van uitgaven en het afschaffen van niet-essentiële projecten zijn niet alleen noodzakelijk, maar ook een teken van sterk leiderschap. Dit vraagt om moed en visie, maar het is essentieel voor een gezonde toekomst.

Wij twijfelen er op dit moment, eigenlijk net zoals we dat vorig jaar deden, open over of we dit jaar wél mee moeten gaan met de beslisnota die er voor ligt. Wij als Sociaal Maas en Waal vinden dus dat het anders moet, we moeten nu (rigoureuus) durven veranderen.

Dit zeiden we vorig jaar al, toen werden ons zelf al wat toezeggingen gedaan, echter toen kregen we hiervoor de handen niet op elkaar.

We hopen dat we met dit betoog de urgentie voor het bijstellen van de meerjarenbegroting wél voldoende duidelijk hebben gemaakt en dat u met een kritische blik uw opvattingen en eventuele keuze(s) zult heroverwegen in het belang van een financieel gezonde toekomst voor onze gemeente. Dank voor het luisteren en onder het mom van 'Gelijke Kansen voor Iedereen', hoop ik dat we als voltallige Raad deze handschoen oppakken en de komende uren het juiste gesprek mét elkaar gaan voeren.

Dankuwel voorzitter